

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tupakkaverosta
annetun lain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tupakkatuotteiden veroa korotettavaksi. Savukkeiden sekä piipu- ja savuketupakan veronkorotus ehdotetaan kohdistuvaksi yksikköveroon. Samassa yhteydessä lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä veropohjan laajentamista koskevia muu-

toksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 1996 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Tupakkaveroa koskeva laki on uudistettu tammikuun 1 päivänä 1995 voimaan tulleella lailla (1470/94) tupakkaverosta. Lakiin tehdyt asialliset muutokset johtuivat pääasiassa Suomen liittymisestä Euroopan unionin (EU) jäseneksi, minkä vuoksi täällä tuli saattaa voimaan Euroopan yhteisön tupakkatuotteiden verotusta koskevat direktiivit. Huomattavin muutos oli savukkeiden verotuksen kiristäminen, koska Suomessa tuoloin voimassa ollut vero ei yltänyt savukkeiden verojen lähentämisestä 19 päivänä loka-kuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/79/ETY 2 artiklan mukaiseen vähimmäisverotasoon. Savukkeista kannetaan yksikköperusteista veroa tällä hetkellä 75 markkaa 1 000 kappaleelta sekä arvoperusteista veroa, joka on 50 prosenttia vähittäismyyntihinnasta.

Samassa yhteydessä korotettiin myös piipu- ja savuketupakan arvoperusteista veroa 44 prosentista 48 prosenttiin vähittäismyyntihinnasta, koska selvästi oli havaittavissa huomattavaa siirtymistä savukkeiden kuluksista itsekäärityihin, halvempiin savukkeisiin. Toisaalta taas sikarien veroa alennettiin 30,60 prosentista 20 prosenttiin vähittäismyyntihinnasta eli lähemmäksi eurooppa-

laista tasoa. Sikarien valmistus on varsin käsityövaltaista, joten verojen alentamiseen oli muutoinkin paineita.

Toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/76) muutetun 5 §:n (765/94) mukaan suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa, poltettavaksi tai pureskeltavaksi tarkoitettua tupakkaa lukuunottamatta, ei saa elinkeinotoiminnassa myydä tai muutoin luovuttaa. Tämän vuoksi ja kun muun kuin suussa käytettävän nuuskan sekä purutupakan kulutus Suomessa on ollut marginaalisen pientä, jätettiin nämä tuotteet verotuksen ulkopuolelle. Ne eivät myöskään kuulu yhtenäisen valmisteverojärjestelmän piiriin, joten niiden verottamisen katsottiin rajakontrollien puuttumisen vuoksi olevan hankalaa. Vaikka savukepaperi ei myöskään kuulu harmonoidun järjestelmän piiriin, sen verottamista kansallisesti jatkettiin, koska sen avulla haluttiin korottaa savuketupakan verorasitusta.

Savukkeiden vähimmäisveron tulee olla 57 prosenttia kysytyimmän hintaluokan savukkeiden vähittäismyyntihinnasta. Suomessa vero tällä hetkellä on 57,5 prosenttia kysytyimmän savukkeiden hinnasta. Savukkeille on lisäksi säädetty vähimmäisvero, jonka määrä on 90 prosenttia kysytyimmän hintaluokan savukkeiden tupakkaverosta. Savukkeiden

vähimmäisveromäärien alentumisen ehkäisemiseksi tulisi pyrkiä estämään mainitun vertailuhinnan alentuminen. Viime aikoina markkinoille on tullut halpahintaisia savukkeita, joiden markkinaosuus on jatkuvasti ollut kasvussa ollen nyt jo lähes 30 prosenttia. Jotta muutosta kysytyimmän savukkeen määrittelyssä ei tapahtuisi eivätkä verotulot tämän vuoksi vähenisi, veron korotukset pitäisi kohdistaa savukkeiden yksikköveroon. Halpahintaiset savukkeet myötävaikuttavat nuorten tupakoinnin vakiintumisen ja voivat olla tupakoitsijalle vaihtoehto tupakoinnin lopettamiselle, joten myös terveystaloudelliset syyt puoltavat niiden verotuksen nostamista.

Markkinoille on tullut ja yhä enenevässä määrin on tulossa sellaisia uusia tupakkatuotteita, jotka eivät tällä hetkellä ole verotuksen piirissä. Kaupallisessa tarkoituksessa täällä myydään erilaista nuuskaa ja purutupakkaa. Myös verotonta raakatupakkaa on ryhdytty myymään suoraan kuluttajille kotona valmistettavaksi.

Tupakkatuotteiden verotuksen ongelma on laillisten ja laittomien verottamattomien tupakkatuotteiden maahantuonti. Koska hintatasot Suomen ja itänaapurin sekä eteläisten naapurivaltioiden välillä ovat suuret, se houkuttelee matkustajia tekemään ulkomaanmatkoja sanottuihin maihin ja tuomaan sieltä mukanaan halpahintaisia tupakkatuotteita. Arvioiden mukaan ulkomaanmatkailu näihin maihin tulee huomattavasti lisääntymään tulevien vuosien aikana monista syistä. Verovapaitten tupakkatuotteiden osuus koko kulutuksesta on vuoden 1994 osalta arvioitu sosiaali- ja terveysministeriössä noin 11 prosentiksi, jossa on nousua 4 prosenttiyksikköä 1990-luvulla. Vastaavasti laittoman tuonnin osuudeksi on arvioitu nyt 2,5 prosenttia kulutuksesta. Ministeriön arvion mukaan verottomat tuontimäärät tulevat jatkossa nousemaan suhteessa matkailun lisääntymisen vuoksi. Sen sijaan ministeriön arvioiden mukaan tupakkatuotteiden veron korotukset eivät sinänsä merkittävästi lisääisi matkustajatuomisia tai matkojen määrää.

2. Ehdotetut muutokset

Hallitus on sopinut ohjelmassaan veropoliittisesta peruslinjauksesta koko vaalikaudeksi. Sen mukaan valtion talouden tasapainotus hoidetaan kokonaisveroastetta nostamatta. Verotuksen perusrakennetta korjataan työntekoa, yritteliäisyyttä ja taloudellista

kasvua tukevaan suuntaan keventämällä ansiotulojen verotusta vaiheittain vaalikauden aikana ja siirtämällä verotuksen painopistettä välilliseen verotukseen. Tämä toteutetaan korottamalla muun muassa tupakkatuotteiden veroja.

Savukkeiden veronkorotus esitetään kohdistuvaksi kokonaan yksikköveroon, jota esitetään korotettavaksi 75 markasta 90 markkaan 1 000 kappaleelta. Yksikköveron korotuksella pyritään estämään kulutuksen siirtymistä halvemman hintaluokan savukkeisiin ja siten estämään verotulojen alenemista. Muutos lisääisi kysytyimmän hintaluokan savukkeiden valmisteverorasitusta nykyisestä 57,5 prosentista lähelle 59 prosenttia. Suomea korkeampi savukkeiden valmistevero olisi edelleen Tanskassa, Isov-Britanniassa, Irlannissa sekä Portugalissa.

Piippu- ja savuketupakan alhainen vero savukkeiden veroon verrattuna on johtanut siihen, että savuketupakan kulutus on lisääntynyt savukkeiden kulutuksen kustannuksella. Kansanterveydelliseltä kannalta molemmat ovat kuitenkin yhtä vahingollisia. Koska markkinoille on tullut ja on todennäköistä, että on tulossa lisää myös halpahintaista savuketupakkaa, veronkorotuksen tulisi kohdistua arvoperusteisen veron korotuksen sijasta tupakan määrään. EU:n jäsenmaista Saksassa ja Hollannissa savuketupakan ja sekä yksikkö- että arvovero. Muun valmistetun tupakan kuin savukkeiden verojen lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 92/80/ETY 3 artiklan mukaan mainittujen tuotteiden valmistevero voi olla joko suhteellinen tai määrään perustuva tai näiden yhdistelmä. Tämän vuoksi esitetään piippu- ja savuketupakan veron korottamista siten, että sille määrättäisiin arvoveron lisäksi veroa 12 markkaa kilolta. Tämä vastaisi savukkeiden veronkorotusta. Savukepaperin veroa esitetään niinkään korotettavaksi 57 prosentista 60 prosenttiin.

Sikarien alennettu vero on aiheuttanut sen, että sikarien kulutus on noussut. Tämän vuoksi veroja esitetään korotettavaksi 10 prosentilla eli 20 prosentista 22 prosenttiin vähittäismyyntihinnasta.

Muiden tupakkatuotteiden eli lähinnä nuuskan ja purutupakan maahantuonti ja myynti on lisääntynyt, mihin on ilmeisesti ollut syynä se, ettei näitä tuotteita ole verotettu. Tupakkatuotteiden tasavertaisen verotuksen vuoksi ja myös kansanterveydellisistä syistä johtuen esitetään myös näiden tupak-

katuotteiden verottamista. Mainittujen tuotteiden veroksi esitetään 60 prosenttia vähittäismyyntihinnasta. Veron piiriin esitetään myös raakatupakkaa, se on valmistamatonta tupakkaa silloin, kun se myydään vähittäiskaupassa suoraan kuluttajille kotona valmistettavaksi. Teollisuudelle raaka-aineeksi tuotava raakatupakka olisi siten edelleen verotuksen ulkopuolella.

3. Esityksen vaikutukset

Esitykseen liittyvillä veronkorotuksilla on tarkoitus kantaa valtiolle verotuloja lisää vähintään 150 miljoonaa markkaa vuodessa. Savukkeiden veron yksikkökorotuksesta arvioidaan tulevan lisää verotuloja noin 75 miljoonaa markkaa, kun samalla otetaan huomioon myös se, että savukkeiden hinnan korotuksella on selvä vaikutus kulutuksen alenemiseen. Esityksessä edellytetään lisäksi, että savukkeiden hintoja tullaan vastaavasti myös korottamaan. Mikäli vähittäismyyntihintoja korotettaisiin keskimäärin esimerkiksi kolmella prosentilla, sen vaikutus verotuottoihin olisi jokseenkin yhtäsuuri kuin edellä yksikköveron korotuksella eli noin 75 miljoonaa markkaa.

Piippu- ja savuketupakan veronkorotuksen vaikutuksen arvioidaan olevan noin 11 miljoonaa markkaa sekä sikareiden noin 2 miljoonaa markkaa. Teollisuuden edellytetään kuitenkin vievän veronkorotuksen vähittäismyyntihintoihin. Vähittäismyyntihinnan korotus lisää valtion verotuloja vastaavasti.

Savukepaperin veronkorotuksen ja muiden tupakkatuotteiden verojen arvioidaan tuovan valtiolle lisätuloja noin 5 miljoonaa markkaa. Tupakkatuotteista arvioidaan kannettavan tupakkaveroa kaikkiaan 3 335 miljoonaa markkaa vuonna 1996.

Savukkeiden veronkorotuksen vaikutus on 1,5 penniä kappaleelta. SavukerAsian hinnan korotuspaine olisi siten 30 penniä. Hinnan nousu johtaa arvoperusteisen veron ja arvonlisäveron nousuun ja sitä kautta veronkorotuksen vaikutus saattaa olla tuotteessa edellä mainittua huomattavastikin korkeampi. Se, miten paljon veronkorotuksesta siirretään kuluttajahintoihin, riippuu teollisuuden ja kaupan hinnoittelustrategioista ja siitä, miten paljon nämä ovat valmiita luopumaan omista osuuksistaan. Myös muiden tuotteiden osalta veronkorotusten vaikutus hintoihin riippuu teollisuuden ja kaupan marginaaleista.

4. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996. Esitys liittyy valtion vuoden 1996 talousarvioesitykseen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tupakkaverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1470/94) 2 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti ja lain liitteenä olevaa verotaulukkoa, sekä *lisätään* lain 7 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

2 §

Tupakkatuotteeksi katsotaan tässä laissa myös savukepaperi ja muu kuin edellä 1 momentissa mainittu tupakkaa sisältävä tuote.

7 §

Muulla tupakkaa sisältävällä tuotteella tarkoitetaan tupakasta kokonaan tai osaksi valmistettua poltettavaksi, sieraimiin vedettäväksi, imeskeltäväksi tai pureskeltäväksi tarkoitettua tuotetta, joka ei ole sikari tai pikusikari, savuke, eikä piippu- tai savuketupakkaa eikä savukkeiksi käärittävää hienoksi

leikattua tupakkaa. Muulla tupakkaa sisältävällä tuotteella tarkoitetaan myös vähittäismyynnissä olevaa tullitariffin nimikkeeseen 2401 kuuluvaa valmistamatonta tupakkaa.

8 §

Vero määrätään tuotteen vähittäismyyntihinnasta. Savukkeista, piippu- ja savuketupakasta sekä savukkeiksi käärittävästä hienoksi leikatusta tupakasta vero määrätään lisäksi yksikköverona. Savukkeista ja savukkeiksi käärittävästä hienoksi leikatusta tupakasta suoritettavan veron määrä on kuitenkin aina vähintään verotaulukon mukainen vähimmäisvero.

14 §

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös tämän lain 7 §:ssä tarkoitettuja tuotteita. Valmisteverotuslain säännöksiä veron alaisten tuotteiden siirtämisestä sovelletaan mainittuihin tuotteisiin vain siltä osin kuin säännökset koskevat yhteisön ulkopuolelta tuotavien tuotteiden siirtämistä valtuutetun varastonpitäjän verottomaan varastoon taikka tuotteiden siirtämistä Suomessa verottomien varastojen välillä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1996.

Helsingissä 5 päivänä syyskuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*

VEROTAULUKKO

Tuote	Tuote-ryhmä	Markkaa/yksikkö	Prosenttia vähittäismyyntihinnasta
Savukkeet	1	90/1000kpl	50,0
Sikarit ja pikkusikarit	2	-	22,0
Piippu- ja savuketupakka	3	12/kg	48,0
Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	4	12/kg	50,0
Savukepaperi	5	-	60,0
Muu tupakkaa sisältävä tuote	6	-	60,0

L a k i

tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tupakkaverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1470/94) 2 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti ja lain liitteenä olevaa verotaulukkoa, sekä *lisätään* lain 7 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Tupakkatuotteeksi katsotaan tässä laissa myös savukepaperi.

Tupakkatuotteeksi katsotaan tässä laissa myös savukepaperi *ja muu kuin edellä 1 momentissa mainittu tupakkaa sisältävä tuote.*

7 §

Muulla tupakkaa sisältävällä tuotteella tarkoitetaan tupakasta kokonaan tai osaksi valmistettua poltettavaksi, sieraimiin vedettäväksi, imeskeltäväksi tai pureskeltavaksi tarkoitettua tuotetta, joka ei ole sikari tai pikkusikari, savuke, eikä piippu- tai savuketupakkaa eikä savukkeiksi käärittävää hienoksi leikatua tupakkaa. Muulla tupakkaa sisältävällä tuotteella tarkoitetaan myös vähittäismyynnissä olevaa tullitariffin nimikkeeseen 2401 kuuluvaa valmistamatonta tupakkaa.

8 §

Vero määrätään tuotteen vähittäismyyntihinnasta. Savukkeista vero määrätään lisäksi yksikköverona. Savukkeista ja savukkeiksi käärittävästä hienoksi leikatusta tupakasta suoritettavan veron määrä on kuitenkin aina vähintään verotaulukon mukainen vähimmäisvero.

Vero määrätään tuotteen vähittäismyyntihinnasta. Savukkeista, *piippu- ja savuketupakasta sekä savukkeiksi käärittävästä hienoksi leikatusta tupakasta* vero määrätään lisäksi yksikköverona. Savukkeista ja savukkeiksi käärittävästä hienoksi leikatusta tupakasta suoritettavan veron määrä on kuitenkin aina vähintään verotaulukon mukainen vähimmäisvero.

14 §

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös savukepaperia. Valmisteverotuslain säännöksiä veron alaisen tuotteiden siirtämisestä sovelletaan savu-

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin *myös tämän lain 7 §:ssä tarkoitettuja tuotteita.* Valmisteverotuslain säännöksiä veron alaisen tuotteiden siirtämi-

Voimassa oleva laki

kepaperiin kuitenkin vain siltä osin kuin säännökset koskevat yhteisön ulkopuolelta tuotavien tuotteiden siirtämistä valtuutetun varastonpitäjän verottomaan varastoon taikka tuotteiden siirtämistä Suomessa verottomien varastojen välillä.

Ehdotus

sestä sovelletaan *mainittuihin tuotteisiin* vain siltä osin kuin säännökset koskevat yhteisön ulkopuolelta tuotavien tuotteiden siirtämistä valtuutetun varastonpitäjän verottomaan varastoon taikka tuotteiden siirtämistä Suomessa verottomien varastojen välillä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1996.

Voimassa oleva laki

VEROTAULUKKO

Tuote	Tuote-ryhmä	Markkaa/ 1000 kpl	Prosenttia vähittäismyyntihinnasta
Savukkeet	1	75,0	50,0
Sikarit ja pikkusikarit	2	—	20,0
Piippu- ja savuketupakka	3	—	48,0
Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	4	—	50,0
Savukepaperi	5	—	57,0

Savukkeista on suoritettava tupakkaveroa vähintään 90 prosenttia kysytyimmän hintaluokan savukkeiden tupakkaverosta. Savukkeiksi käärittävästä hienoksi leikatusta tupakasta on suoritettava tupakkaveroa vähintään 90 prosenttia kysytyimmän hintaluokan savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan tupakkaverosta.

Edellä tarkoitettua vähimmäisveroa ei kanneta siltä osin kuin vähimmäisveron kantaminen nostaa savukkeiden ja savukkeiksi

käärittävän hienoksi leikatun tupakan kokonaisveron korkeammaksi kuin 90 prosenttia kysytyimmän hintaluokan savukkeiden taikka kysytyimmän hintaluokan savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan kokonaisverosta. Kokonaisverolla tarkoitetaan tuotteen tupakkaveron ja arvonlisäveron yhteenlaskettua määrää.

Savukkeiden ja savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan kysytyimmät hintaluokat vahvistaa tullihallitus.

Ehdotus

VEROTAULUKKO

Tuote	Tuote-ryhmä	Markkaa/ yksikkö	Prosenttia vähittäismyyntihinnasta
Savukkeet	1	90/1000 kpl	50,0
Sikarit ja pikkusikarit	2	-	22,0
Piippu- ja savuketupakka	3	12/kg	48,0
Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	4	12/kg	50,0
Savukepaperi	5	-	60,0
Muu tupakkaa sisältävä tuote	6	-	60,0

Savukkeista on suoritettava tupakkaveroa vähintään 90 prosenttia kysytyimmän hintaluokan savukkeiden tupakkaverosta. Savukkeiksi käärittävästä hienoksi leikatusta tupakasta on suoritettava tupakkaveroa vähintään 90 prosenttia kysytyimmän hintaluokan savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan tupakkaverosta.

Edellä tarkoitettua vähimmäisveroa ei kanneta siltä osin kuin vähimmäisveron kantaminen nostaa savukkeiden ja savukkeiksi

käärittävän hienoksi leikatun tupakan kokonaisveron korkeammaksi kuin 90 prosenttia kysytyimmän hintaluokan savukkeiden taikka kysytyimmän hintaluokan savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan kokonaisverosta. Kokonaisverolla tarkoitetaan tuotteen tupakkaveron ja arvonlisäveron yhteenlaskettua määrää.

Savukkeiden ja savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan kysytyimmät hintaluokat vahvistaa tullihallitus.

